

Thorstensson begint prachtig in Sibelius-serie

Klassiek

Radio Filharmonisch Orkest, Groot Omroepkoor en solisten olv Jaap van Zweden in ZaterdagMatinee op 6/10 in Concertgebouw, Amsterdam. Uitzending 9/10 vanaf 20.00 uur op Radio 4.

Een belangwekkende serie startte dit weekeinde in de ZaterdagMatinee. Vanwege het Sibelius-jaar (de beroemdste Finse componist overleed 50 jaar geleden op 92-jarige leeftijd) komen dit seizoen zijn zeven symfonieën in het Concertgebouw langs, gecombineerd met nieuwe muziek die op de een of andere manier met dat zevental en Sibelius te maken heeft. Een echt matinee-project dus met veel premières voor Nederland en zelfs, dankzij compositie-opdrachten, twee wereldpremières.

Een van die wereldpremières diende zich zaterdag al aan. De al jaren in Nederland wonende Zweed Klas Torstensson (één jaar na Sibelius' dood geboren) gaf met 'Fastlandet' (Het vasteland) een denderende aftrap. Een groot symfonisch stuk van zo'n twintig minuten, geïnspireerd op overvliegende zwanen, en met knap vakmanschap gecomponeerd. Het begint met een soort van oer-gerom-

mel. Paukenroffels die in toonsoort wegglijden, grote troms, basklarinet en tuba. In die blubberende oersoep klinkt er ineens een perfect, glorieus majeur-akkoord compleet met uitzinnige bekkenslag. Een paar keer duikt dat lekkere grote-terts-akkoord in 'Fastlandet' op, als waren het heldere lichtbundels van vuurtrens op een donker vasteland.

In het orkest zijn vier eilandjes voor slagwerk gecreëerd. Twee slagwerkers hebben bosjes droge takken bij hun instrumentarium liggen. In een verstild deel van de compositie breken zij die doormidden dichtbij een microfoon. Een spannend geluid, waarmee componist Michel van der Aa al veel experimenteerde. En dan is daar ineens de althobo, die de link met Sibelius compleet maakt. Vier noten van diens beroemde symfonische gedicht 'De zwaan van Tuonela' beheersen vanaf dan Torstenssons compositie. De Van der Aa-takjes begeleiden deze zwaan, maar ook trombonisten die toonloos door hun instrument blazen of met de vlakke hand op hun mondstuk slaan. Een wondere en mooie wereld heeft Torstensson hier geschapen. Als het hele orkest het zwaan-motiefje overneemt, weet je dat dit geen zwaan is die overvliegt, maar eentje

die nooit meer weggaat. Niet met een majeur-akkoord, maar met een stil brekend takje sluit Torstensson zijn zeer geslaagde compositie af. Geweldig uitgevoerd door het Radio Filharmonisch Orkest en dirigent Jaap van Zweden. Fijn om te weten dat 'Fastlandet' het eerste deel is van een groter werk dat de titel 'A cycle of the North' heeft gekregen.

Daarna kwam de Finse meester zelf aan het woord via zijn vroege koorsymfonie 'Kullervo'. Met dit werk zette de componist zichzelf, en volgens sommigen ook Finland, definitief op de kaart. Een soort oefening voor het echte symfonische werk, vergelijkbaar met Mahlers' 'Das klagende Lied'. De typische Sibeliusklank is hier al volop aanwezig; duister, onrustig, grillig. 'Kullervo' stamt uit het nationale epos 'Kalevala' en vertelt over incest tussen broer en zus; er klinken echo's van Wagners Siegmund en Sieglinde in door. In vijfkwartsmaat roept het potente Groot Omroepmannenkoor Kullervo steeds opnieuw aan en Monica Groop en Tommi Hakala zingen de bescheiden, maar moeilijke solopartijen uit het hoofd en met veel inzet. Een prachtig begin kortom van deze bijzondere serie.

Peter van der Lint